

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michałak

Warszawa, 24 lutego 2016 roku

ZEW.422.7.2016.AR

**Pani
Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej**

Szanowna Pani Minister,

mając na względzie dobro dziecka i jego rodziny, chciałbym zwrócić uwagę Pani Minister na problem przebywających w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych małoletnich matek, które ze względu na obowiązujące przepisy prawa nie mogą przebywać w nich razem ze swoimi dziećmi.

Obecnie jedyną możliwością, aby małoletnia matka, przebywająca w młodzieżowym ośrodku wychowawczym mogła osobiście wychowywać swoje dziecko, jest dokonanie zmiany zastosowanego wobec niej środka wychowawczego na inny lub warunkowe zwolnienie z placówki resocjalizacyjnej. Opuszczenie młodzieżowego ośrodka wychowawczego przez małoletnią matkę – w trakcie prowadzenia resocjalizacji – przerywa ten proces, co może negatywnie wpłynąć na powrót małoletniej do prawidłowego jej funkcjonowania w przyszłości. Należy zasygnalizować, że w praktyce może dojść do sytuacji przedmiotowego potraktowania dziecka przez małoletnią matkę, wobec której sąd zastosował środek wychowawczy w postaci młodzieżowego ośrodka wychowawczego. Głównym bowiem celem małoletniej może okazać chęć opuszczenia jednostki resocjalizacyjnej pod pretekstem wychowywania dziecka.

W przypadku niezastosowania wobec małoletniej matki dobrodziejstwa warunkowego zwolnienia z młodzieżowego ośrodka wychowawczego lub braku zamiany środka wychowawczego na środek łagodniejszego rodzaju, dochodzi do rozdzielenia matki z dzieckiem. Taka sytuacja jest dalece krzywdząca zarówno dla dziecka, jak i jego małoletniej matki, która w świetle przepisów prawa też jest dzieckiem.

26 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

Rzecznik Praw Dziecka od lat stoi na stanowisku, że najlepszym środowiskiem dla rozwoju dziecka jest jego naturalna rodzina. Sam fakt przebywania w ośrodku wychowawczym nie jest dostateczną okolicznością uzasadniającą brak możliwości sprawowania bezpośredniej pieczy nad dzieckiem. Małoletnia matka i jej dziecko powinny mieć szansę na stworzenie głębokiej więzi emocjonalnej, budowanie bliskości i poczucia bezpieczeństwa.

Wprawdzie w *rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach* (Dz. U z 2015 r. poz. 1872), które wejdzie w życie 1 września 2016 r., zmodyfikowano przepis dotyczący możliwości sprawowania opieki nad dzieckiem przez małoletnią matkę przebywającą w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, wskazując, że *Młodzieżowy ośrodek wychowawczy wspiera nieletnią matkę w uczestniczeniu w bieżącej pieczy nad dzieckiem i w jego wychowaniu, chyba że sąd opiekuńczy postanowi inaczej, zgodnie z art. 96 § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz. U. z 2015 r. poz. 583, z późn. zm.), to nie ma szczegółowych uregulowań wskazujących, jak ma przebiegać bieżąca piecza nad dzieckiem w praktyce.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej macierzyństwo i rodzicielstwo pozostają pod szczególną opieką państwa, a każdy obywatel ma prawo do ochrony prawnej życia rodzinnego. Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych. Również ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską Konwencja o prawach dziecka podkreśla, że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Art. 9 ust. 1 Konwencji wprost wskazuje, że Państwa-Strony zapewnią, aby dziecko nie zostało oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, z wyłączeniem przypadków, w których takie oddzielenie jest konieczne ze względu na najlepiej pojęte interesy dziecka.

Wobec braku norm prawnych w zakresie możliwości sprawowania przez małoletnią matkę opieki nad dzieckiem podczas pobytu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, wydaje się, że przepisy w tym zakresie nie uwzględniają wartości konstytucyjnych oraz norm wynikających z ratyfikowanych umów międzynarodowych.

Fizyczna i emocjonalna bliskość matki daje dziecku poczucie bezpieczeństwa, miłości i akceptacji, tak niezmiernie ważnych dla jego prawidłowego rozwoju. Ukształtowanie głębokiej i bezpiecznej więzi emocjonalnej między dzieckiem a matką wymaga z jej strony uważnego bycia przy dziecku i reagowania na jego potrzeby. Mając na uwadze prawidłowy rozwój dziecka oraz obowiązujące regulacje prawne, władze publiczne powinny pomagać małym matkom w budowaniu więzi rodzinnej z dziećmi, sprzyjać w rozwiązywaniu ich problemów, wspierać je i dawać szansę na godne życie.

W związku z powyższym, kierując się dobrem dziecka, na podstawie art. 10a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 2086) zwracam się do Pani Minister o analizę problemu oraz podjęcie działań mających na celu jego rozwiązanie.

Z wyrazami szacunku

Do wiadomości:

- Pan Wojciech Kaczmarczyk - Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, Pełnomocnik Rządu do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego